

Vznik idey sídliska nad mestom a oficiálny začiatok výstavby
strana 2

Ako to bolo s mestskou hromadnou dopravou?
strana 4

Furča- sídlisko na kopci, ktoré preverilo geológov aj stavbárov
strana 6

Čo by ste zapriali našej mestskej časti k jej 50. výročiu?
strana 8

Naše sídlisko „Furča“ oslavuje 50 rokov

Zdroj: Archív MČ Košice-Dargovských hrdinov

Každé košické sídlisko má svoj príbeh. No to naše vyniká už len tým, kde sa nachádza. Mestská časť Košice-Dargovských hrdinov, známejšia pod hovorovým názvom Furča, je jedinečné sídlisko na kopci, ktoré sa týči nad Košicami a ponúka výhľad na celé mesto. Pričom tento rok oslavuje svoju polstoročnicu. Cesta k tomu, aby sa toto miesto stalo domovom tisícov ľudí, však

bola rovnako strmá, ako sú dnes jeho ulice. Tam, kde dnes stoja paneláky, kedysi ležali vinice. Rozvoj nášho sídliska bol súčasťou veľkolepých plánov na rozšírenie mesta, no výstavba na strmom teréne priniesla nemalé výzvy. Dnes je Furča miestom s vlastnou atmosférou. Sídliskom plným kontrastov, kde sa betón stretáva s prírodou a kde si každá generácia našla svoje miesto.

Stručná história územia

Zdroj: Malinovský, Viktor st. a kol. Dvadsať rokov investičnej výstavby vo Východoslovenskom kraji.

Záhada názvu Furča. Poznáte ju?

Jednu z najväčších záhad tejto lokality je jej názov - Furča. Najpravdepodobnejšie pochádza z maďarského slova furcsa, čo znamená „zvláštna“ alebo „podivná“. Vznikol niekedy okolo roku 1550, keď sa do tunajšieho kraja začalo vo väčšej miere sťahovať maďarské obyvateľ-

stvo. Možno to odkazuje na nestabilné štrkovité podložie a strmé svahy, ktoré charakterizujú túto časť Košíc. Existuje však aj iná teória, ktorú presadzoval historik a profesor Ondrej R. Halaga. Podľa nej môže názov pochádzať z latinského „furcilla“ čo znamená „vidlička“.

Mohol vzniknúť už okolo roku 1300. Tento názov sa vysvetľuje vidličkovitým vzhľadom holého svahu a zarastených údolíčok na západnej strane mestskej časti, ako sa javí pri pohľade z centra Košíc. Takéto vysvetlenie pripomína aj súčasný erb mestskej časti.

Keď sa dnes prechádzame po uliciach sídliska, len ťažko si vieme predstaviť, že kedysi tu boli vinohrady a pasienky. Už v stredoveku využívali bohatí košickí mešťania tunajšie lesy na lov zveri. Od 16. storočia tu pestovali vinič, no po jeho napadnutí škodcom ho nahradili ovocné stromy. Aj preto sa časť, kadiaľ viedla cesta z Košíc do Košickej Novej Vsi dodnes volá Slivník. Vyšná úvrť patrí medzi najstaršie doložené cesty vedúce z Košíc. Existuje pravdepodobne už od sklonku 13. storočia.

Vznik idey sídliska nad mestom

Most na Triede armádneho generála Svobodu nad veľkou eróznou ryhou medzi budúcimi okrskami III. a IV. (1978). V týchto miestach mala viesť prepojovacia komunikácia do centra mesta, nebola však vybudovaná, hoci sa s ňou počíta i v aktuálnom územnom pláne z roku 2025.

Foto: Katarína Čižmáriková, 1978.

Mesto Košice sa po druhej svetovej vojne zmenilo na centrum ťažkého priemyslu, najmä vďaka Východoslovenským železničiarom, ktoré zamestnávali vyše 20 000 ľudí. Týchto pracovníkov s rodinami bolo potrebné ubytovať veľmi rýchlo, lacno a efektívne.

Na projektovaní sídliska sa podieľal aj jeden z popredných slovenských architektov 20. storočia Pavol Merjavý. Otvorene priznal, že príprava projektov preňho nebola jednoduchá, keďže išlo o územie náročné na zástavbu. „Po prvé, zasahovalo tam letecké pásmo, náletový kužel letiska, čo pre architektov, znamenalo pri projektovaní výško-

vé obmedzenie budov.“

Stavať sídliská na kopcoch bolo totiž technicky náročnejšie a ekonomicky nevýhodnejšie. „Ďalším problémom bol špecifický terén, veľmi členitý kopec, s viacerými výmoľmi, navyše s komplikovanými geologickými podmienkami. Geológovia nám určili, pokiaľ môžeme v dolnej časti kopca naprojekto-

Zdroj: Katarína Čižmáriková, 1978.

Náklady na výstavbu mali byť 5,4 miliardy československých korún

vať domy kvôli komplikáciám so spodnou vodou a podložím,“ spomína sa v publikácii, ktorá vznikla pri príležitosti 50 rokov sídliska.

Na sídlisku Dargovských hrdinov malo byť pôvodne 10 500 bytov a s výstavbou sa počítalo v rokoch 1973 až 1980. Nakoniec sa všetko posunulo a v rokoch 1976 - 1983 tu postavili 9 700 bytov pre 33 000 občanov. V súčasnosti na sídlisku žije 24 890 obyvateľov s trvalým pobytom (k 31. 12. 2025), ale v skutočnosti na Furčí môže bývať až 30 000 ľudí.

Oficiálny začiatok výstavby

Pamätnú listinu na fotografii vľavo vkladá do základného kameňa 29. júna 1976 vedúci tajomník Krajského výboru Komunistickej strany Slovenska Ján Pirč, druhý zľava predseda Mestského národného výboru Pavol Gomboš, druhý sprava vedúci tajomník Mestského výboru Komunistickej strany Slovenska Dezider Zagiba. Základný kameň s pamätnou listinou v medenom puzdre slávnostne uložili v bloku 606 v okrsku VI. na budúcej Buzuluckej ulici (pravdepodobne ide o bytový dom s vchodmi 5 až 19). V listine sa píše, že obytný obvod s 9 669 bytmi bude postavený s príslušnou občianskou a technickou vybavenosťou na ploche 220 hektárov a celkové náklady na komplexnú bytovú výstavbu, ktorej dodávateľom boli Pozemné stavby Košice, budú činiť 5,4 miliardy československých korún.

Zdroj: Archív mestskej časti Košice-Dargovských hrdinov, foto: Robert Berenhaut 1976.

Názov sídliska a ulice

V Košiciach podliehali názvy verejných priestranstiev a obytných súborov silnej ideologizácii.

Vo vzťahu k plánovanému sídlisku na Furči národný výbor navrhoval pomenovať toto sídlisko názvom Dargov podľa bojiska 2. svetovej vojny v Slanských vrchoch. S týmto návrhom sa však nestotožnila názvoslovná komisia. Predseda komisie košický historik Ondrej R. Halaga argumentoval, že by názov pôsobil duplicitne, pričom sa zasadzoval za ponechanie pôvodného názvu Furča. Snažil sa vyvrátiť názor, že Furča je hanlivý názov. Postoj komisie bol však ignorovaný, i keď pôvodne na-

vrhovaný názov Dargov bol napokon mestskou radou upravený a v podobe „sídlisko Dargovských hrdinov“ odsúhlasený 22. decembra 1975. Ideologickému názvu sídliska sa

Ponechanie pôvodného názvu Furča bolo ignorované

mali prispôbiť aj všetky ostatné uličné názvy, ktoré mali zvýšiť „socialistické povedomie občanov Košíc“ o reáliách druhej svetovej vojny a oslobodenia Košíc.

Nižšie si viete pozrieť príklady navrhovaných a odsúhlasených názvov ulíc.

Jednou z prechodných „zastávok“ klubu dôchodcov na putovaní sídliskom bol aj rodinný dom pod Buzuluckou ulicou.

Foto: Katarína Čižmáriková, 1978.

navrhovaný názov (1976)	odsúhlasený názov (1977)
XV. zjazdu KSČ	Maurerova
Hrdinov práce	Povstania českého ľudu
Priekopníkov	Clementisova
Novátorov	Dvorkinova
Krymská	rodinné domy Slivník
Jaslovská	rodinné domy Slivník
Jaltská	to isté
Postupimská	to isté
kapitána Jaroša	to isté
Delostrelecká	Bielocerkevsá
armádneho súboru V. Nejedlého	predĺžená Charkovská k Lingovu
Buzulucká	to isté
Charkovská	to isté
Krosnianska	to isté
Kyjevská	Zupkova
Ovručská	to isté
Bielocerkevsá	Lupkovská
Orenburská	rodinné domy

Snímka obchodného domu „Latorica“ z roku 1985.

Foto: Jaroslav Baláž, 1985.

Vznik mestskej časti

V roku 1990 došlo aj k oddeleniu štátnej správy a územnej samosprávy a k zavedeniu tzv. oddeleného modelu verejnej správy. Slovenská národná rada (SNR) prijala zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, čím sa obnovila miestna samospráva na úrovni obcí. V tom roku došlo pre Košice k významnému kroku – SNR schválila zákon č. 401/1990 Zb. o meste Košice. V rámci neho vznikla rozčlenením bývalého katastrálneho územia Košickej Novej Vsi mestská časť Dargovských hrdinov v dnešných hraniciach ako jedna z 22 mestských častí Košíc.

Ako to bolo s hromadnou dopravou?

Dopravný podnik mesta Košice začal s prepravou na sídlisko Dargovských hrdinov legendárnou linkou č. 30.

Po dobudovaní napojenia centrálnej sídliskovej komunikácie na dnešnú Hlinkovu ulicu sa linka č. 30 zokruhovala a napájala sídlisko od železničnej stanice cez Mier a na druhej strane na centrálny prestupný bod na Námestí osloboditeľov. Linka č. 31 napájala sídlisko primárne na južný priemyselný sektor mesta a sídlisko sídlisko Nad jazerom. Linka č. 18 zväžala Furčanov do severného mestského sektora

V roku 1981 Furču a KVP prepojovala trolejbusová doprava

s univerzitami či fakultnou nemocnicou.

V roku 1981 bolo rozhodnuté, že veľké košícké sídliská na kopcoch, Dargovských hrdinov a KVP, prepojí trolejbusová doprava. Výstavba tejto ekologickej trakcie MHD sa začala v roku 1986. K spusteniu trate však došlo až v roku 1993. Ako alternatíva sa na prelome 70. a 80. rokov objavovala úvaha o zavedení lanovej dráhy od hlavnej železničnej stanice k obvodovému centru Furče. Tieto futuristické a ekonomicky nepodložené plány však zostali iba na papieri. Pravidelná premávka trolejbusov bola zrušená 31. januára 2015.

Fotograf Jaroslav Baláž zachytil svojim objektivom klbový Ikarus na legendárnej linke č. 30 v roku 1985 pred OC Laborec („modrák“)

Takto to vyzerá presne o 40 rokov neskôr, a to v roku 2025. Z toho istého uhla túto lokalitu zachytil Mário Patlevič.

Furča: sídlisko na kopci, ktoré preverilo geológov aj stavbárov

Na fotografii je Ján Koščo, ktorý stál pri zrode nášho sídliska.

Zdroj: Archív MČ Košice-Dargovských hrdinov

Naša „Furča“ vznikala v podmienkach, na ktoré by si dnes trúfol len málokto. Strmý svah, ílovité podložie a voda, ktorá dokáže zmeniť pevný terén na nestabilnú masu. Napriek tomu tu vyrástlo jedno z najväčších sídlisk v meste a stojí dodnes. Za jeho stabilitou je však oveľa viac práce, než si bežný obyvateľ uvedomuje.

Keď nestačí bežná bezpečnosť

„Pri statike budov existuje tzv. koeficient bezpečnosti. V praxi to znamená, že konštrukcie sa navrhujú s rezervou, aby vydržali viac, než je bežné zaťaženie. V stavebníctve sa tento koeficient pohybuje približne na úrovni 1,3. Tu sa išlo na koeficient 3. Všetko bolo výrazne predimenzované. Inými slovami, sídlisko bolo navrhnuté s oveľa väčšou rezervou, než bolo zvykom. Aj to je jeden z dôvodov, prečo bola výstavba výrazne drahšia než inde,“ spomína Ján Koščo, ktorý stál pri vzniku nášho sídliska a podieľal sa na jeho výstavbe.

Kľúčovým problémom nebol samotný kopec, ale to, čo sa nachádzalo pod ním. Podložie tvorí neogénny íl, ktorý sa pri kontakte s vodou správa veľmi nevyspytateľne. „Keď je ten íl suchý, drží. Ale keď nasiakne vodou, správa sa ako cesto, začne sa hýbať,“ vysvetľuje. Práve preto bolo potrebné vyriešiť odvodnenie celého územia. Riešením sa stali tzv. subhorizontálne vrty. Do svahu sa vrtali celé „vejáriky“, z jedného miesta ich mohlo byť aj 7 až 10, vedené pod miernym uhlom do hĺbky. Tieto vrty fungujú ako drenáž. Zachytávajú podzemnú vodu a odvádzajú ju preč zo svahu.

Domy na pilótach

Na najrizikovejších miestach nestačilo ani odvodnenie. Niektoré bytové domy preto stoja na hlbokých pilótach, betónových základoch zapustených desiatky metrov do zeme. Výstavbou sa to neskončilo. Furča musí byť pod neustálym dohľadom. Pravidelná kontrola je základom. Či neklesá alebo nestúpa hladina podzemnej vody, či sa nehýbu meracie body v teréne a či odvodňovacie vrty fungujú správne.

Môže sa Furča zosunúť?

Obavy z možného zosuvu sa medzi ľuďmi objavujú dodnes. Podľa odborníkov však nie sú opodstatnené, aspoň nie pri správnej údržbe. „Furča je bezpečná. Práve vďaka odvodneniu a technickým riešeniam je samotná zástavba stabilizovaná.

Kľúčové je jediné, aby drenážny systém fungoval. Ak by sa prestal udržiavať a hladina vody by opäť stúpala, il by mohol začať „pracovať“. Práve preto je monitoring a údržba dodnes dôležitá.“

Sídlisko, ktoré bolo skúškou

Furča nevznikla na ideálnom mieste. Práve naopak, bola skúškou možností vtedajších projektantov, geológov aj stavbárov. Možno aj preto dnes pôsobí paradoxne: sídlisko na kopci, ktorého sa ľudia obávajú, patrí v skutočnosti medzi najviac technicky zabezpečené. A hoci pod zemou sa skrýva zložitý systém vrtov, meraní a odvodnenia, na povrchu zostáva len bežné sídlisko – také, aké poznajú jeho obyvatelia každý deň.

Obnažená časť pilotovej steny pod školou vo IV. okrsku.

Zdroj: Archív spoločnosti Geokonzult, a.s.

Obnažené piloty v západnej časti okrsku IV.

Zdroj: Archív spoločnosti Geokonzult, a.s.

Oslávme spoločne 50 rokov sídliska

Naše sídlisko dospelo do svojich najlepších rokov. Päťdesiatka nie je len obyčajný mílnik, ale výnimočný dôvod na oslavu, na ktorú sa bude ešte dlho spomínať. Mestská časť Košice-Dargovských hrdinov preto pripravuje rok plný podujatí a stretnutí, ktoré vyvrcholia veľkou spoločnou oslavou.

Hlavné podujatie jubilejného roka, Deň mestskej časti, sa uskutoční 27. júna 2026 v parku pri fontáne. Obyvateľov aj návštevníkov čaká deň plný

Zapíšte si už dnes do kalendára: 27. jún 2026 – Deň mestskej časti v parku pri fontáne

hudby, zábavy, stretnutí a dobrej atmosféry.

Program pre všetkých

Program sa začne v ranných hodinách spoločnou svätou omšou rímskokatolíckej a gréckokatolíckej cirkvi. Pre deti bude pripravený obľúbený program Detičkovo, ktorý prinesie množstvo hier, aktivít a veselých zážitkov pre najmenších návštevníkov.

Počas dňa vystúpia skupiny Silband (Silvayovci) a Stani-

ca projekt. Večerný program bude patriť koncertu kapely Komajota a oslavy vyvrcholia tanečnou zábavou v latino rytmoch v podaní DJ Miguela.

Nebude chýbať bohatý sprievodný program, stánky, občerstvenie ani príležitosti na stretnutia susedov, priateľov a všetkých, ktorí majú naše sídlisko radi. Jubilejný rok prinesie viac ako 50 podujatí, no práve Deň mestskej časti bude jeho najväčším a najočakávanejším vrcholom.

Zdroj: Archív MČ Košice-Dargovských hrdinov

Logo pri príležitosti 50 rokov nášho sídliska

Tento rok je pre našu mestskú časť výnimočný. Oslavujeme 50 rokov od chvíle, keď sa začal písať príbeh sídliska Dargovských hrdinov. Výstavba sa oficiálne začala 29. júna 1976. Súčasťou osláv je aj výročné logo, ktoré pre nás bezplatne vytvorila grafička Petra Dikejová. Logo symbolicky vystihuje charakter nášho sídliska:

- ▶ vietor a hmla – pretože sme najvyššie položené sídlisko v Košiciach a furčiansky vietor je pre nás typický,
- ▶ čierne obdĺžniky – okná našich panelákov, za ktorými sa ukrývajú tisíce príbehov,
- ▶ zakončenie čísla 5 – kopec, na ktorom stojí náš domov.

Súčasťou osláv budú aj Potulky s Milanom Kolcunom: To naj z Furče

POTULKY

MESTOM

KOŠICE

Oslavy 50. výročia sídliska prinesú nielen hudbu, kultúru a spoločné stretnutia, ale aj jedinečnú príležitosť spoznať Furču trochu inak. Súčasťou jubilejného programu budú totiž aj obľúbené Potulky s Milanom Kolcunom s názvom To naj z Furče, ktoré sa uskutočnia od 25. do 29. júna 2026.

Potulky po našej Furči sa uskutočnia 25., 26., 27., 28. a 29. júna 2026

Furča patrí medzi najzaujímavejšie sídliská na Slovensku. Je to jedinečné sídlisko postavené na svahu. Nájde tu košičkú „Hagiu Sofiu“ - Chrám božej

Zdroj: Archív mesta Košice, fond útvaru hlavného architekta mesta Košice.

múdrosti, kde sa mozaiky, plastiky a umelecké diela významných slovenských autorov stali prirodzenou súčasťou každodenného života obyvateľov.

Unikáty Furče

Potulka návštevníkov zavedie aj k zaujímavým príbehom a za-

budnutým detailom sídliska. Dozviete sa napríklad, kam zmizli legendárne stodoly na strechách panelákov, ktoré kedysi obdivovali aj turisti z celej Európy, či aké architektonické a umelecké unikáty Furča ukrýva. Potulky vznikajú v spolupráci s Mestskou časťou Ko-

šice-Sídlisko Dargovských hrdinov a pozývajú všetkých obyvateľov aj návštevníkov objaviť to najlepšie z Furče, jej históriu, zaujímavosti, umenie aj neopakovateľnú atmosféru.

Termíny nájdete na potulka.sk.

Milé Furčianky, milí Furčania,

Rok 2026 je pre našu mestskú časť výnimočný. Uplynulo 50 rokov od jej vzniku. Polstoročie je dostatočne dlhý čas na to, aby sme sa obzreli späť, pripomenuli si dôležité okamihy a ľudí, ktorí stáli pri budovaní sídliska, a zároveň sa pozreli dopredu s novou energiou a odhodlaním. Dnes môžeme s hrdosťou povedať, že sa nám podarilo niečo, čo sa ešte pred pár rokmi zdalo takmer nemožné. Zbavili sme sa dlhu po viac ako 20 rokoch, ktorý našu mestskú časť zatažoval toto dlhé obdobie. Tým sme si otvorili cestu k novým možnostiam a ďalšiemu rozvoju. Teší ma, že postupne vytvárame nové miesta na oddych, šport a kultúru, priestory, kde sa stretávajú generácie, budujú priateľstvá a kde sa cítíme doma. Pri tejto príležitosti chcem poďakovať všetkým, ktorí nám pomáhajú meniť predstavu na skutočnosť. Vaša podpora, dôvera a spolupráca sú základom každého úspechu. To, že dnes stojíme pevne, bez dlhov a s víziou, je spoločné víťazstvo nás všetkých. Nech je nasledujúcich 50 rokov ešte krajších než tie, ktoré máme za sebou. Nech je naša mestská časť aj naďalej miestom, kde sa dobre žije, kde sa rodia nové nápady a kde domov znamená viac než len strechu nad hlavou.

Dominik Babušik, starosta

Anketa s poslancami miestneho zastupiteľstva

Čo by ste zapriali našej mestskej časti k jej 50. výročiu?

Matúš Novák

Prajem našej mestskej časti ďalší rozvoj, silnú komunitu, dobré susedské vzťahy a ochotu ľudí spolupracovať. Nech sa tu občanom každej generácie žije príjemne, bezpečne a s pocitom spolupatričnosti.

Marián Sidor

Našej mestskej časti prajem stabilitu, modernizáciu a silnú komunitu, ktorá bude spájať ľudí a posúvať Furču stále dopredu.

Jana Rubická

Zo srdca jej prajem, aby si aj naďalej zachovala svoju jedinečnú atmosféru, súdržnosť a komunitného ducha. Nech je Furča miestom, kde sa dobre žije všetkým generáciám. Prajem jej veľa ďalších

rokov rozvoja, bezpečia, zelene a moderných zmien, ktoré budú slúžiť ľuďom.

Lubor Kalafus

Mestskej časti by som rád zaželel zaslúžený rozvoj a zvýšenie bezpečnosti, aby sa stala lídrom nielen v Košiciach, ale aj na Slovensku a týmto spôsobom prispela k atraktívnosti mesta, regiónu i štátu.

Marek Štefanisko

Prajem hlavne správne rozhodnutia pre ľudí, nie pre záujmy. Aby sme o 50 rokov, či už my alebo naši nástupcovia, mohli povedať že sme Furču posunuli ďalej.

Zuzana Antošová

Našej mestskej časti prajem nech v ďalšom polstoročí

je moderným, bezpečným a príjemným miestom pre život, hrdým domovom pre každého Furčana, miestom detského smiechu a spokojných seniorov, miestom vzájomného rešpektu a pomoci.

Ján Sekáč

Čistota, bezpečnosť a kultúrne prostredie, pokoj v duši, úcta, pozametáť si pred svojimi prahom, vážiť si, čo máme, rozmyšľať a neublížovať.

František Vaľko

Pri príležitosti 50. výročia našej mestskej časti si všetci želáme pevné zdravie, spokojnosť a veľa dôvodov na hrdosť na miesto, kde žijeme. Nech sa naša komunita aj naďalej rozvíja, drží spolu a zostáva príjemným domovom pre všetky generácie.

Eduard Valkovský

Našej mestskej časti prajem k polstoročnici v prvom rade veľa spokojných Furčanov, vzájomný rešpekt a bezpečné moderné prostredie. Nech sú aj ďalšie roky naplnené spoločným rozvojom a úspešnými projektmi!

Roland Georgiev

Po dlhom období utahovania si opaskov a opätovnom nadýchnutí sa, prajem našej MČ veľa úspešných projektov, plánov rozvoja, dobrej finančnej kondície. Prial by som si, aby ľudia s hrdosťou vyslovovali meno našej mestskej časti a spájali ho s pocitom najlepšieho miesta pre život.

Jaroslav Dvorský

Všetkým Furčanom k výročiu

srdečne prajem veľa zdravia, trepezlivosti, ľudského pochoopenia, súdržnosti a pekného spolužitia.

Roman Krížalkovič

Našej mestskej časti prajem veľa úspešných rozvojových projektov, spokojných obyvateľov a dostatok zelene a čistých parkov. Prajem aj vyššiu účasť v komunálnych voľbách.

Vladislav Stanko

Od detských čias som vyrastal na tomto sídlisku, zažil som ho ako stavenisko i jeho postupné budovanie. Našej mestskej časti pri príležitosti 50 rokov prajem zo srdca len to najlepšie, aby prosperovala a bola šťastným domovom pre všetkých.

PRECÍZNOSŤ - PEDANTNOSŤ

KAMENÁRSTVO

RÝCHLO / LACNO / KVALITNE

OKNO, S.R.O.

0800 500 535
BEZPLATNÁ LINKA

www.oknosro.sk
Jazerná 1 (Areál Dávid) - KOŠICE

ZULOVÉ POMNÍKY

Teraz v LETNEJ za SUPER ceny **AKCII**

UŽ 17 ROKOV S VAMI

Ponúkame voľné hrobové miesta na Verejnom cintorine

